

Etiska rådet för insamling av gåvor

Beslut i ärende 2020-01

2020-04-03

Anmäld organisation: SOS Barnbyar

Anmälare: Privatperson

Uttalande

*Etiska rådet för insamling av gåvor (Rådet) finner **inte** att den av Rådet prövade åtgärden strider mot Giva Sveriges Kvalitetskod (Kvalitetskoden).*

Bakgrund

SOS Barnbyar har fått en gåva i form av del i fastighet av en privatperson. Tvist har uppstått rörande gåvobrevet samt dess giltighet.

Anmälan

Anmälaren har anfört att gåvan strider mot de villkor som återfinns i ett tidigare gåvobrev där det stipuleras att fastigheten ska stanna i släkten. Anmälaren menar vidare att SOS Barnbyar har förfalskat innebörden av gåvobrevet och att detta har skett genom att SOS Barnbyar har bistått gåvogivaren med juridisk expertis för ändamålet. Anmälaren är bekymrad över att SOS Barnbyar kommer att genomdriva en försäljning av fastigheten.

Insamlingsorganisationens yttrande

SOS Barnbyar har i huvudsak anfört följande. SOS Barnbyar erhöll i juli 2016 genom gåva från en privatperson ("Gåvogivaren") en fjärdedel av en fastighet. SOS Barnbyar beviljades lagfart i augusti 2016. Lantmäteriets beslut om att bevilja SOS Barnbyar lagfart överklagades av en annan delägare till fastigheten, med hänvisning till ett gåvobrev daterat i mars 1958 (det som anmälaren har bifogat till sin anmälan

till Rådet). SOS Barnbyar fick kännedom om gåvobrevet först när ärendet inleddes hos tingsrätten. I ärendet hos tingsrätten diskuterades om gåvan stred mot vissa skrivningar i gåvobrevet från 1958 och om beviljandet av lagfart därför skulle upphävas. Under tingsrättens handledning hade SOS Barnbyar löpande kontakt med gåvogivaren för att försäkra sig om att denne ville stå fast vid gåvan, vilket gåvogivaren ville. SOS Barnbyar tog i ärendet hjälp av juridiskt ombud för att, i enlighet med gåvogivarens önskemål, försvara sin rätt till gåvan. Även motparten (den andra delägaren som nu anmält ärendet) anlätade ett eget juridiskt ombud i tvisten.

SOS Barnbyars uppfattning är att man inte har agerat i strid mot Giva Sveriges övergripande riktlinjer för insamling av gåvor i samband med gåvan. Tingsrätten meddelade dom i ärendet i oktober 2017. Av tingsrättsprotokollet, som har bifogats SOS Barnbyars svar, framgår att tingsrätten beslutade att avslå överklagandet och att den beviljade lagfarten därför skulle bestå. I skälen för tingsrättens beslut framgår att tingsrätten bedömde att skrivningarna i gåvobrevet inte utgör något hinder för gåvan. Tingsrättens beslut överklagades till Hovrätten och sedermera Högsta domstolen som inte gav prövningstillstånd. Tingsrättens beslut har därför vunnit laga kraft. SOS Barnbyar har inte som intention att övriga delägare inte ska kunna behålla sina andelar i fastigheten. Med anledning av syftet med SOS Barnbyars verksamhet kan SOS Barnbyar dock inte ha kvar sitt delägarande i fastigheten, när värdet av denna andel istället kan realiseras och användas i de långsiktiga insatser i form av projekt som SOS Barnbyar arbetar med. En försäljning av SOS Barnbyars andel är också i förenlighet med Gåvogivarens vilja. SOS Barnbyar har tidigare bjudit in övriga delägare till diskussion för att försöka nå en överenskommelse om försäljning av SOS Barnbyars andel, men dessvärre kunde ingen överenskommelse nås.

Rådets bedömning

Rådet konstaterar att Rådet har att pröva om de anmälda åtgärderna kan prövas enligt Kvalitetskoden, och om de i så fall är förenliga med denna.

Inledningsvis konstaterar rådet att det är relativt vanligt att insamlingsorganisationer bistår givare med juridiska råd exempelvis avseende utformning av gåvobrev och testamente. Att för insamlingsorganisationen tillhandahålla denna typ av hjälp kan i sig inte anses oförenligt med Kvalitetskoden.

Det måste vidare understrykas att en gåva eller ett testamente är en frivillig handling där gåvogivarens/testators vilja är avgörande och måste respekteras, se *Övergripande riktlinjer för insamling av gåvor punkt 1* i Kvalitetskoden. I vilken utsträckning en gåva eller ett testamente av något skäl är ogiltigt, t.ex. på grund av förfalskning eller brott mot gåvovillkoren, är inte upp till Rådet att avgöra. Detta måste prövas av allmän domstol.

Mot bakgrund av vad som anförts ovan kan rådet inte finna att SOS Barnbyar har agerat i strid mot Kvalitetskoden och god insamlings sed.

Rådet kan dock konstatera att SOS Barnbyars insamlingspolicy är daterad den 27 juni 2014. Då organisationernas insamlingspolicy ska uppdateras varje år finner Rådet skäl att rikta kritik mot SOS Barnbyar i denna del. Rådet finner dock inte skäl att meddela SOS Barnbyar *anmärkning* eller *varning* i denna del.

Tobias Eltell, ordförande. Véronique Lönnerblad, Peter Moilanen och Per Leander.

Beslutet är enhälligt.

Föredragande: Charlotte Rydh